

Sygn. akt I UK 173/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania I.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 1 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 1 grudnia 2015 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. od wyroku Sądu Okręgowego w G. Ośrodka Zamiejscowego w R. z dnia 14 października 2014 r. zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 7 stycznia 2014 r. i stwierdzającego, że wnioskodawczyni I.B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnie chorobowemu od dnia 1 września 2013 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny, wbrew odmiennemu stanowisku Sądu pierwszej instancji, uznał, że rozmiar działań, jakie podjęła wnioskodawczyni po zarejestrowaniu działalności gospodarczej wskazuje, iż jej celem było jedynie upozorowanie

rozpoczęcia oraz prowadzenia tej działalności w rozumieniu art. 83 k.c. Wobec tego prawidłowo przyjął organ rentowy, że wnioskodawczyni nie posiada tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wnioskodawczyni nie przedstawiła dowodów na faktyczne prowadzenie zarejestrowanej działalności gospodarczej np. potwierdzenia zamieszczenia ofert sprzedaży na portalach internetowych, korespondencji z potencjalnymi klientami czy też potwierdzenia wysyłki sprzedanego towaru. Nie uprawdopodobniła żadnym dokumentem, aby we wrześniu 2013 r. otrzymała zamówienie na znaczną ilość foteli wiklinowych. Faktury VAT z dnia 10 grudnia 2013 r., na które powołał się Sąd pierwszej instancji, zostały sporządzone dwa miesiące po stwierdzeniu niezdolności do pracy wnioskodawczyni. Do czasu zarejestrowania działalności gospodarczej wnioskodawczyni nigdzie nie pracowała i nie osiągała jakichkolwiek przychodów, współpracowała z mężem przy prowadzeniu działalności gospodarczej, a zarejestrowana przez nią w 8 miesiącu ciąży działalność miała analogiczny profil, jak działalność jej męża, przy której dotychczas współpracowała jako żona, a nie osoba współpracująca. Ponadto dochody, jakie wnioskodawczyni wykazała w spornym okresie (za wrzesień 2013 r. - brak, październik 2013 r. - 236,14 zł, listopad 2013 r. - 85,97 zł) są nieadekwatne do możliwości opłacania składek od zadeklarowanej przez nią kwoty podstawy wymiaru w wysokości 9.031,28 zł.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniosła wnioskodawczyni I.B.. Zaskarżając wyrok w całości, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu sprawy do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie: 1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. przez pominięcie znacznej części materiału dowodowego zebranego w postępowaniu skutkujące błędnymi ustaleniami faktycznymi, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, 2) art. 386 § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie i uwzględnienie apelacji organu rentowego pomimo jej oczywistej bezzasadności.

Zdaniem skarżącej za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia jej oczywiste uzasadnienie „z uwagi na fakt, że w toku postępowania odwoławczego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem

zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna sądu apelacyjnego, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwałach Sądu Najwyższego mających moc zasad prawnych z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) i z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 56). Sąd Apelacyjny uzasadnił zmianę zaskarżonego wyroku rzekomym brakiem dowodów potwierdzających prowadzenie działalności gospodarczej przez moją M.. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano konkretne dowody, które odwołująca winna była przedstawić, aby wykazać swoją rację, a których - zdaniem Sądu Apelacyjnego - nie przedstawiła. Tymczasem dowody te w istocie znajdują się w aktach sprawy, zostały jedynie pominięte w postępowaniu odwoławczym. Skoro więc wyrok Sądu Apelacyjnego został wydany przy nieuwzględnieniu kluczowego dla sprawy materiału dowodowego, oczywistym staje się stwierdzenie, że gdyby błędu tego nie popełniono, nie byłoby podstaw do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji, a to z kolei czyni niniejszą skargę kasacyjną oczywiście zasadną”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stosownie do dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie

proceedzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jureydcznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171), a o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Wniesiona skarga kasacyjna, wobec braku wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby być oczywiste, nie spełnia wymienionych wyżej warunków.

Ponadto podkreślenia wymaga, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Tymczasem wyłącznie tej materii dotyczy powołany przez skarżącą art. 233 § 1 k.p.c. Z kolei zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. w zasadzie nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. bowiem konieczne jest wskazanie także tych przepisów normujących postępowanie

rozpoznawcze, którym sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację, uchybił (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 102/98, LEX nr 50665; z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 537/00, LEX nr 52600; z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 496/00, LEX nr 53130; z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 263/04, LEX nr 520044). Również zarzut naruszenia art. 386 § 1 k.p.c. przez uwzględnienie apelacji strony przeciwnej nie może być skuteczny, jeżeli nie zostały jednocześnie (w związku z nim) podniesione naruszenia innych przepisów postępowania lub prawa materialnego prowadzące do wniosku, że sąd drugiej instancji błędnie ocenił zasadność apelacji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10, LEX nr 817516 oraz z dnia 21 lutego 2013 r., IV CSK 385/12, LEX nr 1311809 i powołane w nich orzeczenia).

Brak innych skutecznych proceduralnych podstaw skargi kasacyjnej sprawiał, że Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), z których jednoznacznie wynikało, że skarżąca nie wykonywała faktycznie działalności gospodarczej w spornym okresie, a jej podjęcie miało na celu jedynie uzyskanie świadczeń z tytułu macierzyństwa. Wobec takich ustaleń stanowisko Sądu Apelacyjnego co do pozorności dokonanego przez skarżącą zgłoszenia działalności gospodarczej nie budziło zastrzeżeń. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się bowiem, że podstawą do powstania obowiązku ubezpieczenia w oparciu o art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963), jest faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej (art. 13 pkt 4 tej ustawy), w tym gospodarczej, co oznacza, że wykonywanie tejże działalności, to rzeczywista działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 309; z dnia 14 września 2007 r., III UK 35/07, LEX nr 483284; z dnia 18 lutego 2009 r., II UK 207/08, LEX nr 736738; z dnia 19 lutego 2009 r., II UK 215/08, LEX nr 736739; z dnia 19 lutego 2010 r., II UK 186/09, LEX nr 590235; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 240/09, LEX nr 585723; z dnia 18 listopada 2011 r., I UK 156/11, LEX nr 1102533). Nie ma zatem wątpliwości, że prowadzenie działalności gospodarczej o tyle stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom, o ile faktycznie ubezpieczony

działalność tę wykonuje, choć stopień natężenia jego aktywności może być różny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[as]